

Jegyzőkönyv.

Felvétetett a »Szepesi orvos-gyógyyszerész egyesület« 40 éves fennállásának évfordulóján, 1907. évi október 29-én, Szepesszombaton tartott jubiláris díszközgyűlésén.

J E L E N L É V Ö K :

DR. TÁTRAY GERGELY elnök, DR. SZÁSZ ÁGOSTON titkár, továbbá DR. LORN SÁNDOR, DR. SIMENSZKY SÁNDOR, DR. HANKÓ ARTHUR, DR. SCHRÉTER GYULA, SZENCZY GÁBOR, FEST BÉLA, FRIEDMANN ARNOLD, DR. FÁBRY LAJOS, DR. KORACH FÜLÖP, DR. HRITZ ARTHUR, DR. BARTSCH GUSZTÁV, DR. PLÁTZER SÁNDOR, DR. ALEXANDER BÉLA, DR. GREISIGER MIHÁLY, DR. SCHWARZ ALADÁR, GENERSICH JÓZSEF, DR. LÖWENBEIN SAMU, DR. CSÁKY KÁROLY, DR. KLEIN ÁRMIN, DR. RITÓK JÁNOS, DR. TESCHLER ANTAL, DR. TEICHNER LIPÓT, DR. NAZIMETZKY VILMOS rendes tagok és KRÄTSCHMÁR ÁRPÁD mint vendég. Távolmaradásukat kimentették: DR. SINGER MIKSA, DR. KIRAY ARISZTID, GENERSICH KÁROLY és DR. GUHR MIHÁLY. Táviratilag üdvözölték a díszközgyűlést DR. PAPP SAMU és DR. STERN ADOLF. Levélik leg üdvözöltetett Dr. TÁTRAY GERGELY díszelnök, DR. NEOGRÁDY LAJOS, Szepesmegve alispánja által.

1. Elnök szívélyesen üdvözlí a megjelent tagtársakat a következő beszéddel:

Mélyen tisztelt uraim!

Tisztelt közgyűlés!

A midőn a megjelenteket tiszteletteljesen üdvözöléném, teszem azt annál nagyobb örömmel, mert nagy számban jelentek meg a mai emlékezetes napon.

Valóban emlékezetes nap a mai, — mivel éppen 40 év előtt t. i. 1867 október 29-én tartatott meg »a szepesi orvos-gyógy-szerész egyesület« első rendes közgyűlése Lőcsén, a rövid idővel azelőtt az ujonnan kinevezett felelős magyar miniszterium által jóváhagyott alapszabályok alapján.

A »szepesi orvos-gyógyszerész egyesület« alapításának eszméje tulajdonképpen már 1863-ban született megyénkben, — csak hogy az akkori időben illetékes magyar kir. helytartótanács a hozzá felterjesztett ártatlan és semmi politikai színezettel nem bíró alapszabály-tervezeteinket nem hagyta jóvá — de egyszerűen visszautasította.

A 40 év előtt az akkori alapító tagok által elfogadott alapszabályaink a következő alapeszméket akarták a szepesi orvosok és gyógyszerészek között felébreszteni és tevékenységre juttatni: az orvosi, gyógyszerészi és rokon természettudományok ápolása és terjesztése által a tagok tudományos haladását előmozdítani szakművek és költségesebb műszerek és készülékek beszerzése által. továbbá az együttérzést, a kollegiálitást fejleszteni, az egész rend társadalmi állását emelni és a nagy közönséggel szemben fentartani, — a megyebeli közegészségi állapotokat tanulmányozni és azoknak javítása érdekében a mérvadó köröknek figyelmét a fogatkozások orvoslására felkölteni.

Örömmel konstatalom, hogy ezen cél elérésében egyesületünk, csekély anyagi erejéhez képest, nagy sikert eredményezett, a mennyiben egy megyei kórház és egy a Szepességben felállítandó szegény tüdőbetegek sanatóriuma javára több ezer koronát gyűjtöttünk.

Hogy egyesületünk tagjai családjainak anyagi érdekeit sem tévesztette el szem előtt, annak jele, hogy már 1870-ben tagjainak hátrahagyott özvegyei és árvái segélyezésére egy nyudfjintézetet létesített, mely dacára annak, hogy az egyesületi tagok által nem támogatott oly mérvben, mint az eszme azt megérdemelte volna: mégis fennállása óta tetemes összegeket oszthatott ki tagjai részére — és ma viszonyainkhoz mérten tetemes alaptőkével bír.

Az évek hosszú során át az orvosok kereseti viszonyai is, főleg a betegsegélyző pénztárak létesítése óta, károsan lettek befolyásolva, — a betegsegélyző pénztárak csak egyes kedvelt orvosokat akartak a pénztári betegek gyógykezelésével megbízni s egyuttal az orvosok fontos és terhes munkálkodásait silányul díjazni: akkor a mi egyesületünkben lett először a szabad orvosválasztás elve zászlónkra tűzve, — eljárásunk az egész országban talált visszhangra és a betegsegélyző pénztárak kénytelenek voltak az orvosi karral tárgyalásokba bocsátkozni és az orvosok jogos és méltányos követelményeit kielégíteni.

Legyen szabad még felemlítenem, hogy egyesületünk volt egyike az elsőeknek, mely egy orvosi rendtartást szerkesztett tagjai számára, mely tökéletesen bevált, — és a megváltozott társadalmi

viszonyoknak megfelelőleg, ép úgy alapszabályaink is, az utolsó tavaszi közgyűlés határozatainak értelmében meg lettek változtatva, amelyek közgyűlésben be fognak mutattni és a tisztújítás már az új alapszabályok értelmében fog megejtetni.

Ezzel a mai közgyűlést megnyitom és kérem a titkár urat az utolsó gyűlés jegyzőkönyvét felolvasni.«

2. A tavaszi közgyűlés jegyzőkönyvének kihirdetése és hitelesítése. A jegyzőkönyv egész terjedelemben felolvastatván, hozzászól: Dr. Lorx Sándor, a ki bejelenti, hogy a belügyminiszter ő nagyméltósága megváltoztatott alapszabályainkat jóvá nem hagyta, az »Országos Orvosszövetség« szepesmegyei fiókjának egyik alosztálylá váló fölvétele s egyes jelentéktelen, inkább stiláris kifejezések miatt, egyébként az új alapszabályok ellen kifogás nem lévén, indítványozza, hogy a kifogásolt tételek új szövegezésére bizottság küldessék ki s annak megtörténte után az alapszabályok újból fölterjesztessenek jóváhagyás végett, — másrészt azt hiszi, hogy az új tisztikar az új alapszabályok szerint volna megválasztandó, a mennyiben az új alapszabályok ezen intézkedései ellen a miniszterium részéről kifogás nem tétetett.

A közgyűlés ez értelemben határoz s a bizottságba az alapszabálytervezetet kidolgozó tagok, nevezetesen: Dr. Tátray Gergely, Dr. Lorx Sándor, Dr. Teschler Antal, Dr. Ritók János, Dr. Bojársky Béla, Dr. Klein Ármin, Dr. Daitsch Ede és Dr. Szász Ágoston újból megválasztatnak.

Dr. Szász Ágoston bejelenti, hogy az új rendtartás az összes megyei orvosok által aláíratott, a három megyei lapban egész terjedelmében közöltetett s a három kerületi munkásbiztosító pénztárnak is megküldetett. — A három pénztár közül a késmárki 1499/1907. sz. átiratával fordul az egyesülethez, kérve az új rendtartás egyelőre való mellőzését, mivel az országos munkásbiztosító pénztár, mely hivatva leend az orvosok és pénztárak közti viszonyt rendezni, még meg sem alakult.

A közgyűlés az átiratot tudomásul nem veszi és ezen ügyet az elnökségre bízza.

Több észrevétel nem lévén a jegyzőkönyv hitelesítették s az ebbeli ellenjegyzéssel Dr. Lorx Sándor és Dr. Löwenbein Samu bizatik meg.

3. Az 1908. évi költségvetés megállapítása. Dr. Szász Ágoston előadja az előírányzandó költségvetést, mely 762 kor. bevételt és ugyanannyi kiadást tüntet fel.

Előadott tételekkel elfogadtatik.

4. **Tisztújítás.** Dr. Tátray Gergely tisztvárosa, a titkár. nevében is köszönetet mond az eddigi bizalomért, kéri a tisztújítást az új alapszabályok szerint megejteni, — maga részéről — hivatkozva korára s beteges voltára, kijelenti, hogy az elnökséget többé el nem fogadja.

Dr. Ritók János hangsúlyozni kívánja, hogy Dr. Tátray Gergely egyletünknek nemcsak megteremtője, de 40 éven át, tehát fennállása óta annak legtevékenyebb munkása, lelkes vezetője volt; köszönetet mond ezért az egyesület nevében, indítványozza, hogy érdemei a mai gyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessenek s ennek jeléül egyesületünk örökös díszelnökéül választassék.

Az indítvány nagy lelkesedéssel elfogadtatik.

Elnöklő Dr. Tátray Gergely, meghatottan köszönetet mond a közgyűlésnek, — a választás megejtéséhez, már mint korelnök, a szavazatszedő-bizottságba fölkéri Dr. Klein Ármint, Dr. Ritók Jánost és Dr. Daitsch Edét. A szavazó hárcák összeszedettek, felolvastattak, mire kitűnt, hogy:

Elnökül Dr. Lorx Sándor 26 szavazattal, — alelnök-pénztárnokul Dr. Daitsch Ede 23 szavazattal, — titkárnak Dr. Szász Ágoston 25 szavazattal, — könyv- és műszertárnokul Dr. Hritz Artur 18 szavazattal választattak meg.

A megválasztott tisztviselők köszönik a beléjük helyezett bizalmat, a tisztséget elfogadják s azokat 1908. év első napjaiban átvenni tartoznak

5. **Az egylet 40 éves fennállása.** Előadja Dr. Lorx Sándor megyei t. főorvos.

Mélyen tisztelt egyleti Közgyűlés!

Szeretett kar- és tagtárs barátaim!

A szepesi orvos-gyógyszerész egylet ma egy örömnünpet ül, ünnepeván 40 éves fennállásának évfordulóját.

Nekem, az egylet egyik régi tagjának osztályrészül jutott azon szerencse, rövid visszapillantást vetve a múltra, néhány rövid szóval vázolni az egylet történetét, kimutatni létjogosultságát, reá mutatni az egyleti úton elért eredményekre, s bebizonyítani azt, hogy egyletünk jövője a jövőben is biztosítva van.

Nem bírok kellő írói képességgel, hogy mindazon mozanatokat varázsoljam kellően szemük elé, de tudom azt, hogy Önök elnézők lesznek, ahol elnézéssel lehetnek, de viszont én sem veendem rossz néven senkinek, ha föltett állításomat tényekkel megcáfolni és talán az ellenkező álláspontra helyezkedni fog.

Az 1863-ik évben, egy most is körünkben szerényen munkálkodó kartárs, Dr. Tátray Gergely, a Szepesvármegye területén létező és orvosi vagy gyógyszerészeti gyakorlattal foglalkozó orvosokat és gyógyszerészeket egy egylet létesítésére bűzdította. Ezen felhívásnak összesen 24 tagtárs felelt meg, még pedig 13 orvos, 4 sebész és 7 gyógyszerész.

Az 1863. évi október hó 1-ére összehívott gyűlésen Késmárkon megjelent 7 orvos, 2 sebész és 4 gyógyszerész és megállapították az alapszabályokat: de sajnos ez alapszabályok, az akkori politikai viszonyok miatt, felsőbb helyen jóváhagyást nem nyertek.

Az új politikai aera beálltával, ezen alapszabályok újból felterjesztettek és 1867. évi szeptember hó 19-én jóváhagyást is nyertek.

1867. évi október hó 29-én, tehát éppen negyven évvel ezelőtt, megalakult 15 tag jelenlétében — 9 orvos, 2 sebész, 3 gyógyszerész és 1 végzett orvosnövendék — a szepesi orvos-gyógyszerész egylet, megválasztván néhai Dr. Fleischer Frigyeszt elnöknek, Dr. Tátray Gergelyt pedig titkárnak. Az alakulási évben az egylet tagjainak száma 43 volt, még pedig 22 orvos, 10 sebész, 10 gyógyszerész és 1 végzett orvosnövendék. Sajnos, ezen 43 tag közül ma már csak 1 gyógyszerész és 5 orvos él, mint hű tagja az egyletnek.

Már az első évben apadt az egyleti tagok száma 6-tal elhalálozás folytán, míg ezzel szemben csak ketten léptek be új tagnak.

Az alakulási év óta az egyleti tagok száma kisebb-nagyobb ingadozásnak volt alávetve, úgy, hogy azok mai száma 73 rendes és 7 pártoló tag.

A felsőbb helyen jóváhagyott alapszabályok értelmében az egylet céljául tűzte ki: társas összejövételek alkalmával, eszmecsere útján az orvosi tudomány haladását egymással megismertetni és ezt a gyakorlatban érvényesíteni.

Nem lehet céлом, sem szándékom egyleti gyűléseinken tartott előadások sorozatát egyenként felsorolni, de tény az, hogy már a legelső években alig fogyott ki a sok eszmecserét nyújtó anyag. Vetélkedett úgy az idősebb tagtárs, mint az ifjabb is s nem egyszer történt, hogy a napirenden lévő tárgyhalmazt letárgyalni nem lehetett. Míg a fiatalabbak az orvosi tudomány haladását szem előtt tartva, újabb és újabb műszerek és műtétek bemutatását, sőt alkalmi használatát igyekeztek bemutatni és szemlélhetővé tenni, addig az öregebb tagtársak, hosszú gyakorlatuk alapján szerzett tapasztalataikat ismertették meg. Így történt, hogy

a korosabb tagtársaink már a legelső években megismerkedtek a gége-, szem- és fültükör használatának módjával és akad bizony elég, a ki az ez uton tanultakat a gyakorlatban is érvényesíteni iparkodott.

Előadás tartására senki sem volt kötelezve, de hogy gyűléseinken esetleges előadások vagy bemutatások hiánya miatt a gyűlésezésre szánt idő mégis némi haszonnal értékesíttessék, főkértek a törvényhatósági tisztí főorvosok, félévi közegészségi jelentések betérjesztésére, melyek alapján tág tere nyílt a tudományos vitatásnak. E régi szokásnak hódol, bár módosítva, ma is az egylet.

Hogy tagtársaink mindegyike költségesebb önálló munkák és művek beszerzésétől megkíméltsék, de az orvosi tudomány minden egyes ágában való haladásáról mégis némi tájékozást szerezhessen magának, különféle szaklapok, havi- évnegyedi és évi folyóiratok rendeltettek meg, melyek kézről-kézre járva, minden egyleti tagnak elég bő tápot nyújthattak további kiképzésre.

Az egyes tagoknak körözés útján megküldött folyóiratok folytatását, káros voltánál fogva már 1874-ben beszüntetni kellett.

Szakirodalmi folyóiratok és szakkönyveink több ezer koronányi értéket képviselnek, sőt a könyvtárunkat emelő s ma már unicumot képező Hebra-Elfinger-féle bőrbetegségek atlasza, egy maga több, mint 2000 korona értéket képvisel.

Szakt munkákon kívül költségesebb műszerek is szereztettek be, s kívánatra minden tagtársnak rendelkezésére is bocsáttattak.

Beszereztettek laryngologiai, tracheotómiai, otologiai, sebészeti, nőgyógyászati, villamossági, analyticai és egyéb készülékek, nemkülönben egy görcső és egy Röntgen-készülék, melyek, mint közös tulajdon, talán több mint 2500 koronába kerültek.

Hogy a szakművek beszerzésére vonatkozó intézkedés megfelelő volt, ezt mutatja azon tény, hogy egyes értékesebb művek ma is egyes tagtársak használatában vannak.

Hogy a műszerek beszerzésére vonatkozó határozat helyes volt, ezt nem egyszer tapasztalta mindegyikünk. Legfényesebben igazolja azt a Röntgengép beszerzése, a mellyel ugyan az egylet azon célját, hogy a tagtársak a készülék használati módjába bevezetessenek, el nem érte, de elérte azt, hogy az X-sugarakkal való foglalkozás útján Dr. Alexander Béla tagtárs úr nemcsak hazánk, hanem a külföld e téren buvárkodó szakemberei előtt is általános dicséretet és elismerést aratott.

Dr. Alexander tagtársunk dicsőségének némi fénye visszatükröződik az egyletre is, miután ez nyújtotta a módot és alkalmat.

Az előrebocsátottakból láthatják tisztelt tagtársaim, hogy az egyleti »tagsági« címe alatt befolyt összegek, nem másra, mint a tagtársak javára és hasznára fordítottak

Hogy mennyire vették igénybe az egyes tagtársak e közös tulajdont, azt Önök tudják legjobban és fölmentenek erre vonatkozó minden megjegyzésemtől.

Az orvos, mint a humanizmus egyik képviselője, sohasem zárkózik el attól, hogy ne segítsen ott, a hol segíteni tud s hogy ne segélyezzen ott, a hol a segély szükségelt.

Mindnyájan tudjuk, hogy szűkebb hazánkban — pénzhány folytán — egy, a mai kor kívánalmainak megfelelő nyilvános kórház még néhány évvel azelőtt nélkülöztünk. Egy megyei kórház létesítése megpendítettén, egyletünk is felkarolta az eszmét és már 1882-ben elhatározta, hogy esetleges pénztári megtakarításokból lehetőleg 100 koronát fordít évente egy oly tőke előteremtésére, hogy ebből egy ágy alapítványt alapíthat.

Az Önök előtt ismert körülmények közt változtak a viszonyok s a közel 3000 korona alap rendelkezésre áll és várja a további intézkedést.

A lefolyt évszázad végével hazánk egyes vidékein, kivált a központban, a tüdőbetegek érdekében, de főle a fertőző kór terjedésének meggátlása céljából, megindult a mozgalom tüdőbetegek számára Sanatóriumokat létesíteni E mozgalom egyletünkben is kedvező talajra akadt és egyik kartársunk indítványára már 1899-ben gyűjtést kezdett meg az egylet, »újévi köszöntések beváltása« címén, egy a Szepességen létesítendő »szegény tüdőbetegek Sanatóriumára«. Bár ezen intézkedésünk több oldalról kedvező fogadtatásban részesült, még is sajnálattal kellett tapasztalnunk azt, hogy a társadalomban mutatkozó közöny miatt ezen ügy távolról sem karoltatott fel oly mérvben, a minőre számítani lehetett volna.

A szepesi orvos-gyógyszerész egylet védnöksége alatt, egy nemes szívű iglói születésű hölgy ugyan e célra Iglón, Késmárkon és Lőcsén egy-egy hangversenyt rendezett, melyek tiszta jövedelmét, mintegy 1000 koronát, ez alap növelésére fordított. Ez alap, ha emlékezetem nem csal, ma körülbelül 5000 korona, tehát távol van még attól, hogy az egylet által kitűzött célra fordítható volna.

A mint a most mondottakból kivehetni, egyletünk úgy kezdettől, mint későbbben is, nemcsak a saját ügyeit vette pártolás alá, hanem hű maradt elvi álláspontjához és támogatta lehetőség szerint a társadalom törekvéseit is.

Bár egyleti alapszabályainkban az általános közegészségügy fejlesztése és előmozdítása feladatként kitűzve nincsen, mégis mindegyikünk előtt ismeretes tény az, hogy gyűléseinken azzal is foglalkoztunk.

Már 1869-ben megkerestettek egyletünk által a vármegye területén létező hatóságok, hogy a himlőoltás — úgy véd-, mint újraoltás — célszerűsége és hasznossága, valamint a himlőnyirk-szedés veszélytelensége felől oktattassék a közönség a tanítók és lelkészek által. Sőt már 1871-ben fölterjesztés történt az iránt, hogy hazánkban az állam részéről egy állati himlőnyirktermelő intézet állíttassék fel, s dacára annak, hogy ebbeli fölterjesztésünk már 1879-ben megismételtett, még sem sikerült a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumot arra bírni, hogy az Iglón létezett mintagazdaságon egy állami himlőnyirktermelő intézet állíttassék föl sőt ellenkezőleg egy 1880-ban kelt miniszteri rendelettel ez határozottan megtagadtatott. Álláspontunk helyességét, célszerűségét sőt szükségességét teljesen igazolta a himlőoltásra vonatkozó 1887. évi XXII. t.-c.

1873-ban tárgyilagos megbíralás alá került a m. kir. kormány és az országos közegészségügyi tanács által benyújtott 2 rendbeli törvényjavaslat a közegészségügy rendezésére és már 1877-ben két gyűlésen tárgyalatott a 1876 évi XIV ik t.-c. mi-kénti alkalmazása, tekintettel különleges viszonyainkra. Az ez irányban a vármegyei közigazgatási bizottsághoz beterjesztett javaslat a mai napig elintézésre és esetleges keresztülvitelre vár.

1898-ban fölterjesztéssel élt a szepesi orvos-gyógyszerész egylet a vármegyei hatósághoz az iránt, hogy a bábaügy mielőbb az összes községekben rendeztessék és hogy járványok terjesztésének meggátlása céljából, hevenyfertőző kórban szenvedő betegek az egyik községből a másodikba még orvosi segély fölkeresése miatt sem vitessenek

Fölterjesztésünk első része annyiban ment teljesezésbe, a mennyiben a vármegyei hatóság egy bábaszabályzatot alkotott, mely 1901-ben felsőbb helyen jóváhagyást is nyert.

Fölterjesztésünk második része is nyert némi megoldást, a mennyiben a közönség ez iránt figyelmeztetve, a kiadott rendelet, illetve határozat pontos betartására utasítva lett.

Társadalmi állásunk és anyagi viszonyaink már az első években biztatták az egyeseket vállvetve gondoskodni azok felett,

kiket ellátni s kiknek jövőjüket, ha nem is biztosítani, de legalább is megkönnyíteni, a helyi kedvezőtlen viszonyok nem engedték.

A megpendített eszme csakhamar tényé vált s még 1870-ben megalakult a szepesi orvos-gyógyszerész egyeslet nyugdíj-intézete, főlvéve az egyeslet kötelékébe egyenlő joggal és kötelezettséggel ép úgy az idősebb, mint az ifjabb tagtársakat. Sajnos, a megpendített eszme távolról sem talált oly támogatásra, a minőre joggal számíthatott, sőt ma, midőn a tagtársak mindegyike ez intézmény előnyeiről, sőt ennek mellőzhetlen szükségéről már is meggyőződhetett, midőn ma úton-útfélen lobogtatjuk a tömörülés zászlaját, midőn nyugdíjintézetünk saját erejéből minden könyöradomány gyűjtése, valamint minden külső segély megnyerése nélkül, több, mint 40.000 koronányi tőkével már is rendelkezik, évi jöveleméből pedig már több, mint 20 000 koronát kifizetett, ma is csak elenyésző csekély azok száma, kik az egyeslet kötelékébe beléptek.

Egyeletünkől minden politika ki van zárva, de hiányos volna jelentésem, ha fel nem sorolnám azt, hogy az egyeslet már 1887-ben nemzeti politikát űzött, kijelentvén, hogy az egyeslet hivatalos nyelve a magyar. Legyen ez az első, de egyúttal az utolsó politikai ténykedése az egyesletnek!!

Tisztelt tagtársaim! A szepesi orvos- és gyógyszerész egyeslet 40 évi ténykedését kiténtető vázlatom nem volna teljes, ha föl nem emliteném azon mozgalmat, a mely a 80-as években az orvosi kamarák tervbe vett létesítésénél az egyeslet óhajának kifejezést adott.

Őnök mincnyájak előtt ismeretes, hogy az orvosi kamarák létesítése, már több évtizeden át foglalkoztatta az egyes orvosi egyleteket ép úgy, mint a közegészségügy őreit.

Az 1888-ban Tátrafüreden tartott magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésén — babarcsi Dr. Schwarzer Ottó az orvosi kamarák létesítését mellőzhetlenül szükségesnek bizonyította, sőt az 1891-ben Budapesten tartott első orvosi kongresszus egy arra vonatkozó törvény mielőbbi alkotását kérelmezte. A hazánkban létező számos orvos-egyesület egy ily törvény hozatalát több ízben szorgalmazta, várván ettől az orvosi rend függetlenségét, társadalmi állásának javulását és emelését s anyagi helyzetének jobbra fordultát.

Az 1896-iki év végével a magyar kormány ez óhajnak megfelelő, egy törvényjavaslatot készítettett, s ezt véleményezés véget többek között a szepesi orvos-gyógyszerész egyesletnek is kiadta

A szépesi orvos-gyógyszerész egyesület 1897. április hó 20-án, Iglón tartott közgyűlése majdnem egyhangúlag az orvosi kamarák létesítése mellett nyilatkozott, a véleményezés végett felsőbb helyről leterjesztett törvényjavaslatot azonban elfogadhatónak nem találta, mert a központosítás elvében sem az orvosi függetlenséget, sem a rend társadalmi állásának emelését, de még kevésbé anyagi jólétét biztosítottnak nem látta s nem remélhette, kifejezést adva mind annak a felsőbb helyen fölterjesztett memorandumban.

E célt tévesztett törvényjavaslat ellenlábását látjuk az országos orvosszövetség megalakulásában. Távol legyen tőlem az országos orvosi szövetség törekvését és jó szándékát kétségbe vonni, vagy kicsinyleni, ellenkezőleg meghajolok az orvosi rend érdekében kifejtett buzgó és fáradhatlan tevékenysége előtt, de félek attól, hogy törekvése s szándéka sok tekintetben meddő maradand, mivel ez egyesülés bár törvényszerű, tételes törvényen nem alapszik. Ha ezen feltevésemben csalódnai találnék, jó magam csak örülni fogok.

Tisztelt tagtársaim! Az eddig felsoroltakban vázoltam mintegy dióhéjban mindazon mozzanatok, amelyek az egyleti életben ezen hosszú 40 éven át előfordultak és a melyekben az egyleti tagok óhaja többé-kevésbé érvényre jutott.

Hátra maradna még az, hogy az egyesület egyik főcéljának tekinthető azon intézkedéseket soroljam fel, a melyek a kartársi érzelmet nyilvánítására és fejlesztésére, a kartársak egymásköztli viszonyára vonatkoznak.

Önök mindnyájuk előtt ismeretes azon ok, a mely már 1897-ben az egyesületet egy orvosi rendtartásra buzdította. Azt is tudják, hogy e rendtartás az adott körülményekhez képest, a legközelebb múlt időben csekély módosításon ment keresztül.

Mennyiben felelt meg ez az egyesek kívánalmának és hogyan értük el a kitűzött célt, ez egyelőre a jövő titka. A magam részéről úgy társadalmi, mint anyagi viszonyainkban némi javulást várok, de óhajtanám, hogy az összes egyesületi tagokat vezérelje intézkedéseiknél nem tisztán a saját énjük, szűnjön meg az u. n. tisztességtelen versengés, s teremtsék elő azon közös egyetértés, mely úgy személyeinknek, mint rendünknek csak javára és díszeré válhatik.

Ezzel vázlatomat befejeztem, megköszönöm a tanúsított türelmet és jóindulatot, s kérem e jelentést tudomásul venni.

6. Dr. Szász Ágoston bemutatja az egyesület 40 évi működéséről szóló jelentését:

Titkári jelentés

a »Szepesi orvos-gyógyszerész egyesület« 1867—1907. évi működéséről.

Tisztelt közgyűlés!

Igen tisztelt elnökünk, Dr. Lorx Sándor főorvos úr, ki egyetünk bölcsőjénél, valamint felvirágzásánál igen jelentékeny szerepet játszott, mint legtapasztaltabb egyleti tag hiven, megfelelő ékesszólással vázolta egyesületünk történetét, miért is én tisztán számbeli adatok bemutatására szorítkozom; mielőtt ezt tenném, nem zárkozhatok ki az alól, hogy rövid jelentésemben első sorban meg ne emlékezzek Dr. Tátray Gergely egyesületünk első titkáráról, ki ezen tisztséget 19 éven át, 1867. okt. 29.-től 1886. okt. 19.-ig viselte, a mikor is e tisztséget az elnökivel cserélte fel, s ezt mai napig viselte, más szóval ő szolgálta, vezette az egyesületet keletkezése óta 40 éven át, s annak érdekében fáradságot, időt nem kímélve, tőle telhetőt tett! Meghajtom előtte azért a kartársak, a közérdek és az idealismus zászlaját, mert midőn egyesületünket hiven szolgálta, fennen lobogtatta érdekeink zászlaját, szívén viselte a közérdeket s ezek göröngyös útjain haladt az idealismus felé.

Ebbeli ténykedésében 19 éven át jobb keze volt az előtte működött elnöknek titkári minőségben, s azontúl, mint az egyesület elnöke, a mai napig; továbbá az összes 40 éven át az egyesület könyv- és műszertárnoka volt, s ha még megemlítem, hogy ezeken kívül 27 előadást tartott, 82 közgyűlésen részt vett, illetve azokat vezette, úgy egyesületünk kebelében végzett ténykedését páratlannak kell mondanom; áldja meg érte az Ég!

Egyesületünk első elnöke Fleischer Frigyes volt, ki e tisztséget 1867-től 1870-ig és későbbben 1872-től 1886-ig, összesen 15 évig, — közben Dr. Stenczel Sándor 4 éven át viselte.

Mint helyettes elnökök működtek: Dr. Fleischer Frigyes 1872. május 24., Dr. Schubert Lajos 1873. május 20.-án, Dr. Fleischer Frigyes 1873. május 24.-én, Weisz János (Béla) 1890. szeptember 30.-án és Dr. Lorx Sándor 1889. okt. 18., illetve 1906. június.

Titkári és pénztárnoki állást viseltek: Dr. Tátray Gergely 1867. okt. 29.-től 1886. okt. 19.-ig; Dr. Lorx Sándor 1886. okt. 19.-től 1891. okt. 25. ig; Dr. Alexander Béla 1891. okt. 25.-től 1904. dec. 31.-ig; Dr. Szász Ágoston 1905. jan. 1.-től a mai napig. A kórbonctani múzeum megteremtője és őre volt Dr. Alexander Béla 1884. május 23.-tól mai napig.

Az egylet 1867-ben 15 taggal alakult meg. A tagok száma 40 éven át 192 volt, közülök 180 rendes és 12 pártoló tag. Közülök volt 120 orvos, 61 gyógyszerész, 3 állatorvos, 2 főszolgabíró, 1 országgyűlési képviselő, 1 főreáliskolai tanár, 1 fürdőtulajdonos, 1 fürdőigazgató, 1 megyei főlevéltáros és 1 magánzó. A rendes tagok közül meghalt 44, kilépett 16 és elköltözött 47, — a pártoló tagok közül meghalt 2, kilépett 2, elköltözött 1; jelenleg van 73 rendes és 7 pártoló tagja az egyletnek.

Tagjaink közül 1 Bécsben, 2 Budapesten bírja állandó tartózkodási helyét, a többi a Szepességen mint hatósági, magán- és fürdőorvosok, illetve gyógyszerértulajdonosok működnek.

A megyében lakó összes orvosok közül 7, — a gyógyszerészek közül 5 nem tagja az egyesületnek.

Az egyesület 40 éven át 80 rendes és 6 rendkívüli közgyűlést tartott, melyeken 71 tagtárs és két vendég, összesen 383 előadást tartottak. Az előadások, melyek kéziratai az egyleti könyvtárban őriztetnek 1893/4. egyleti évtől kezdve egész terjedelmükben az évkönyvben közöltetnek.

Legtöbb előadást, 44-et, tartott néhai Dr. Fleischer Frigyes ki 45 közgyűlésen vett részt; — 42 előadást tartott Dr. Lorr Sándor, megyénk t. főorvosa, ki 81 közgyűlésen vett részt; — 27 előadást tartott Dr. Tátray Gergely, ki 82 közgyűlésen vett részt; — 21 előadást tartott néhai Scherfel Aurél volt felkai gyógyszerész, ki 27 ülésen vett részt; — 17 előadást tartott Dr. Alexander Béla, ki 38 gyűlésen vett részt. A többi 232 előadás a többi 68 előadó közt oszlik meg, s az ide mellékelt kimutatásban fel van tüntetve.

Vendégeink közül Wéber Samu, evang. főesperes 14-szer tisztelte meg üléseinket, a mindannyiszor, tehát 14 orvos-társadalmi tárgyban előadást tartott, — második előadó vendégünk Dr. Ruhig Tivadar, közöshadseregbeli ezredorvos volt, ki egy előadást tartott.

Rendkívüli közgyűlés tartatott 7-szer: 1870. január 17-én nyugdíjintézeti alapszabályaink megalkotása céljából, — 1872. december 27-én az akkor nagyobb mérvben fellépett kolera-járvány alkalmából; — 1877. szeptember 14-én, az 1874. évi XIV. t.-c. alkalmazása tárgyában; — 1893. március 28-án a Leibiczon felállítandó gyógyszerértár ügyében; — 1894. november hó 14-én a roncsoló toroklob elleni serumtherapia tárgyában; — 1904. augusztus 20-án Dr. Schön Leó 50 évi orvostudori jubileuma alkalmából.

Ebben bemutattam számokban egyletünk 40 évi szellemi életét, mely egyuttal társadalmi kapocs volt azok részére, kik ezen életet éltek; hangsúlyozom ezt azért, mert ezen ténykedésben oly gazdag 40 éven át volt az egyletnek olyan 27 tagja is, ki egyetlen egy gyűlésen sem vett részt.

Végül néhány szóval, illetve számmal meg kell emlékeznem egyleti tevékenységünk kiváló mozzanatairól is; ezek koronája az egylet kebelében 1870-ben megalakult nyudíjintézet, mely fájdalom, mindig csak 20—25 taggal bírt, de önerejéből 41,221 K. 58 fill.-nyi vagyona tett szert s a mellett a kar-, illetve tagtársak özvegyeit 19,304 K.-val nyugdíj címén támogatta. Másik több mozzanata egy megyei kórházi alapnak létesítése, mely ez idő szerint 3217 K. 49 fillért teszen ki.

Hasonló önzetlen munkálkodásunkat jellegző mozzanat a »Szepességen felállítandó szegény tüdőbetegek Sanatórium«-i alap, mely 5081 K. 50 fillérből áll.

Ha még megemlítem Dr. Alexander Béla tagtársunk röntgenezési bel- és külföldi sikereit, melyek közvetve egyletünknek is dicsőséget szereztek, valamint az 1893-ik évben megalkotott s a folyó évben megújított rendtartásunkat, úgy röviden feltártam tisztelt közgyűlés, a ténykedés oly komplexumát, melyre nemcsak megelégedéssel, de büszkeséggel tekinthetnek azok, kik e szervnek életet adtak.

7. Dr. Lorx Sándor üdvözli az időközben megjelent számos hölgy jelenlétében egyletünk díszelnökét, Dr Tátray Gergelyt következő lendületes beszéddel:

Tisztelt Közgyűlés!

»A szepesi orvos-gyógyyszerész egylet« a mai napon egy díszközgyűlést tartott, ünnepelvén 40 éves fennállásának évfordulóját.

Ezen emlékezetes ünnepély azonban nem volna teljes, ha hálatalt szívvel és örömmel meg nem emlékeznénk azon férfiúról, ki az egyletet létesítette, ki kezdettől 19 éven át ennek aranytollú és hű titkára; azontúl pedig 21 éven át az egylet buzgó, tevékeny, fáradhatlan és önfeláldozó elnöke volt.

Ezen férfiút ünnepelni legyen utolsó tárgya a mai díszközgyűlésnek és azért felkérem az egyleti tag urakat, hogy ezen férfiút velem együtt ünnepeljék!

Mélyen tisztelt tiszteletbeli Elnök úr!

Kedves barátom!

Meg vagyok győződve arról, hogy Te a mai napon dicsőíttetni nem óhajtasz, legkevesbbé pedig a Te meghítt barátod által.

Hisz sokkal gyengébb az én szónoki ihlettségem, sokkal gyarlóbb az én szónoki tehetségem, minthogy kellően méltathatnám az egylet létesítése, fennállása, fejlesztése és fölvirágzása körül szerzett érdemeidet. De joggal követelheted azt, hogy ép a mai napon mindnyájan köszönetet mondjunk táradozásodért.

Hálánk lerovására anyagi eszközök nem állanak rendelkezésünkre, de módunkban van tiszteletünk, szeretetünk, elismerésünk és őszinte ragaszkodásunk jelét tanúsítani.

A mai közgyűlésünk Tégedet tiszteletbeli elnöknek választott. De egy régi latin közmondás szerint: »verba volant, scripta manent«. Megválasztatásod bizonyítja elismerésünket szóval, de hogy e röpke szó állandó és maradandó legyen, kitüntet Tégedet az egylet legszebb, legnagyobb és legdíszesebb jelvényével, a tiszteletbeli elnöki oklevéllel!

Fogadd ez oklevelet ép oly örömmel, a minő örömmel ezt Neked az egylet megmásíthatlan hálája jeléül nyújtja!

Nyújtson Neked ezen oklevél egy kellemes visszaemlékezést azon órákra, a melyeket tagtársaid körében az egylet érdekében töltöttél!

Őrizd meg ezen oklevelet, hogy ez mindenkor hirdesse még az utókornak is, hogy a közügy terén tanúsított önfeláldozó munkásságának, habár későn is, de mégis megjön az elismerése, sőt eljön a jutalma is!

Legyen ezen oklevél azon kapocs, a mely bennünket ezen túl is összefűz, de legyen egyúttal záloga annak, hogy az egylet el nem fogja felejtani, de mindenkor tiszteletben tartani munkásságod alapján szerzett elévülhetlen érdemeidet!

Fogadd ezen oklevelet barátod kezéből, azon hő óhajtással, hogy a Mindenható Gondviselés engedje meg, hogy még hosszú éveken át élvezhessed munkásságod gyümölcseit kedves családotd örömeire és az egylet díszére! Dr. Tátray Gergely tiszteletbeli elnökünk éljen sokká!!«

Dr. Tátray Gergely meghatva mond köszönetet a kitüntetésért, hangsúlyozza azt, hogy a mit tett az egylet érdekében, azt szívesen és kötelességszerűen tette; — koránál fogva minden szellemi és testi munkától visszavonul, de az egylet hű katonája akar továbbra is maradni.

Ezen szívemegindító jelenet után az ülés berekesztetik.

Szepesszombat, 1907. október 29.

Dr. Lorx Sándor.
elnök.

Dr. Klein Ármin

Hitelesítjük:

Dr. Szász Ágoston
egyleti titkár.

Dr. Hritz Artur